

Verslag Werkbezoek Fase 1

Gemeente Rucphen

Project: Klimaatstresstest Waterkring de Baronie
Betreft: Verslag - Werkbezoek Fase 1 - Gemeente Rucphen
Datum en tijd: Dinsdag 10 september 2019, 10:00-12:00 uur
Locatie: Gemeente Rucphen

Aanwezig

Rob de Co (Gemeente Rucphen, Wegen)	Nicole Alewijn (Gemeente Rucphen, Duurzaamheid/klimaatadaptatie)
Rene van Bedaf (Gemeente Rucphen, Water)	Marijn van Starckenburg (Gemeente Rucphen, Communicatie)
Rosa Mannien (Gemeente Rucphen, Contact Ondernemers)	Olga Pleumeekers (Nelen & Schuurmans)
Dees Melsen (Gemeente Rucphen, Strategisch beleidsmedewerker/Projectleider omgevingswet)	Emile de Badts (Nelen & Schuurmans)
Ad Schrauwen (Gemeente Rucphen, Beleidsmedewerker Duurzaamheid/mobiliteit)	

1. Opening en een korte voorstelronde

Het eerste werkbezoek van de gemeente Rucphen heeft als doel het halen en brengen van informatie omtrent klimaatadaptatie. Aanvullend het inventariseren van functies binnen de gemeente, kwetsbaarheden en kansen.

Alle aanwezigen is gevraagd of ze een rol voor zichzelf zien op het gebied van klimaatadaptatie. De meeste aanwezigen gaven aan een rol voor zichzelf te zien binnen klimaatadaptatie.

2. Invullen enquête

1a. In hoeverre leeft het thema aanpassen aan een veranderend klimaat binnen uw organisatie?

Er is bij de gemeente een verschil tussen de betrokkenheid bij klimaatadaptatie van de medewerkers en het bestuur. Bij de deelnemers van de werksessie en hun collega's leeft klimaatadaptatie wel degelijk als thema. Bij het bestuur is het onderwerp echter nog minder ter sprake. Een nieuwe ontwikkeling binnen klimaatadaptatie is de ontwikkeling van een duurzaamheidsvisie; waar 2,5 jaar aan gewerkt is. Ook is eind 2017 een GRP vastgesteld voor de gemeente Rucphen en hierbinnen wordt nadrukkelijk ingegaan op klimaatadaptatie. Hierdoor is er geld beschikbaar voor het omgaan met hevige neerslag en wateroverlast. Hieruit blijkt dat het bestuur op het vlak van wateroverlast wel aandacht heeft voor klimaatadaptatie. Met dit budget worden inmiddels als maatregelen getroffen. Zo wordt bij de herinrichting van enkele wegen ook gekeken naar de mogelijkheden voor afkoppelen en het aanleggen van infiltratierioleringen. Het budget wat hiervoor is toegezegd blijkt wel onvoldoende te zijn voor alle maatregelen die moeten worden getroffen en daarom is de gemeente ook bezig met de aanvraag van subsidies. Het overtuigen en motiveren van de raad om meer te investeren in klimaatadaptatie is iets waar actief aan wordt gewerkt.

Het huidige beleid richting klimaatadaptatie is erg gericht op wateroverlast en minder op de thema's hitte en droogte. Dit komt mede doordat een GRP bijvoorbeeld wettelijk verplicht is; maatregelen tegen hitte of droogte zijn dit echter niet. Hierdoor wordt minder steun ontvangen in de raad bij herinrichting ter behoeve van hittestress. Een mogelijkheid is om de maatregelen die getroffen worden op gebied van wateroverlast te combineren met maatregelen in hitte of droogte.

Wat belangrijk is voor de gemeente is de bewustwording van de burgers. Omdat voor veel burgers het thema klimaatadaptatie onbekend terrein zijn de meesten nog terughoudend. Een voorbeeld hiervan is de recente aanleg van een aantal Wadi's in de gemeente Rucphen. Hier trad tijdens een persmoment van de gemeente bij de wadi de situatie op waarbij een boze buurtbewoner haar beklag kwam doen over het project. Alhoewel dit incident toen in de krant werkt toegelicht als de algemene negatieve kijk van burgers op de aanleg van deze wadi's, bleken er achteraf weinig klachten te zijn. Problemen in de praktijk bleken in realiteit dus minder dan verwacht.

Daarom is het belangrijk te benadrukken dat bewustwording onder burgers een proces is wat tijd kost. De burger moet voldoende informatie krijgen over het thema en het kost tijd dit te verwerken en een draagvlak te creëren.

Ook op het gebied van hitte en droogte wordt weinig draagvlak ondervonden bij de burgers. Een voorbeeld hiervan was de herinrichting van het centrum plein van Rucphen. Het idee was fontein en te leggen om hittestress gedeeltelijk tegen te kunnen gaan. Hier werd geen draagvlak gevonden onder de burgers en dit plan is uiteindelijk niet uitgevoerd.

b. In hoeverre is uw organisatie ook daadwerkelijk actief op het thema aanpassen aan een veranderend klimaat?

Er is dus activiteit binnen water en klimaatadaptatie, de andere thema's blijven echter nog achter en er is hierbij minder een gevoel van urgentie binnen de raad.

2 Wat zijn volgens u de belangrijkste functies in uw gemeente die bestand zouden moeten zijn tegen de gevolgen van klimaatverandering?

- Water en ruimte: Ja, belangrijk is het beperkte buitenwatersysteem. Het buitenwater kan wateroverlast niet aan: verdrongen overstorten. Het watersysteem is in de laatste jaren robuuster gemaakt tegen hevige neerslag. Er is hierdoor een goede samenwerking met waterschap.
- Natuur: Ja, vooral naaldbossen.
- Landbouw en tuinbouw: Veel landbouw en natuur aanwezig.
- Gezondheid: Geen ziekenhuis, maar wel verpleeghuizen. Er zijn niet heel veel verpleeghuizen, maar wel veel ouderen in de gemeente. Door vergrijzing neemt dit alleen maar verder toe.
- Recreatie: Ja.
- Gebouwde omgeving: Ja.
- Infrastructuur: Ja.
- Energie: Minder belangrijk.
- ICT/telecom: Minder belangrijk.
- Veiligheid: Militair complex Roosendaal (voorraadschuur commando's).

3 Ziet u kansen om deze functies bestendiger te maken voor de gevolgen van klimaatverandering?

De gemeente ziet de kans functies bestendiger te maken in de vorm van integrale projecten. Hierbij kunnen meerdere klimaatthema's gecombineerd worden tot een oplossing. Voorbeelden hiervan zijn

infiltratieriolen, wadi's en meer aandacht voor groen in nieuwbouwwijken. Hierbij is het belangrijk dat afspraken binnen nieuwbouwprojecten worden afgedwongen door de gemeente. Het is essentieel dat de gemeente hierbij de wetgeving als handvat kan gebruiken. Een voorbeeld van klimaatbestendigheid binnen nieuwbouwprojecten is de wijk 'Hofstede' ten zuiden van Rucphen. Hier wordt richting gegeven aan klimaatadaptie door de leefomgeving groen in te richten. Het blijft echter moeilijk ontwikkelaars te motiveren tot het klimaatbestendig ontwerpen van hun wijken.

4 Ziet u kansen om deze functies in samenwerking met Waterkring de Baronie bestendiger te maken voor de gevolgen van klimaatverandering?

Een belangrijk onderdeel van de samenwerking met Waterkring de Baronie voor Rucphen is de burgerparticipatie. Een voorbeeld hiervan is het initiatief 'de week van ons water' waarbij het contact met burgers opgezocht wordt. Alhoewel de burgerparticipatie een moeilijk proces is wordt de samenwerking met de waterkring als goed ervaren.

5 Hoe staat uw organisatie (zowel ambtelijk als bestuurlijk) tegenover het betrekken van bewoners?

Zoals al besproken is bij vraag 1 is burgerparticipatie erg belangrijk voor de gemeente Rucphen. Het blijkt tevens ook de grootste uitdaging te zijn. De medewerking en besefwording van burgers blijkt langzaam op gang te komen. Een voorbeeld hiervan is een jaarlijks initiatief van de gemeente waarbij burgers voor elke tegel die ze inleveren een plant terugkrijgen om vermindering van het verharde oppervlak in de hand te werken. Voor dit project waren in 2018 enkel 37 deelnemers (wat echter wel het dubbele was van het voorgaande jaar).

6 Wat typeert uw gemeente?

- Teveel verhard oppervlak
- Te weinig groen
- Geen beleidsnota's, maar wel praktisch aan de slag
- Fietsgemeente (wielrenners)
- De burger verwacht dat de gemeente het oplost
- Laaggeschoold
- Vergrijzend
- Weinig meedenkende burgers; er moet creatief te werk gegaan worden om burgers te betrekken

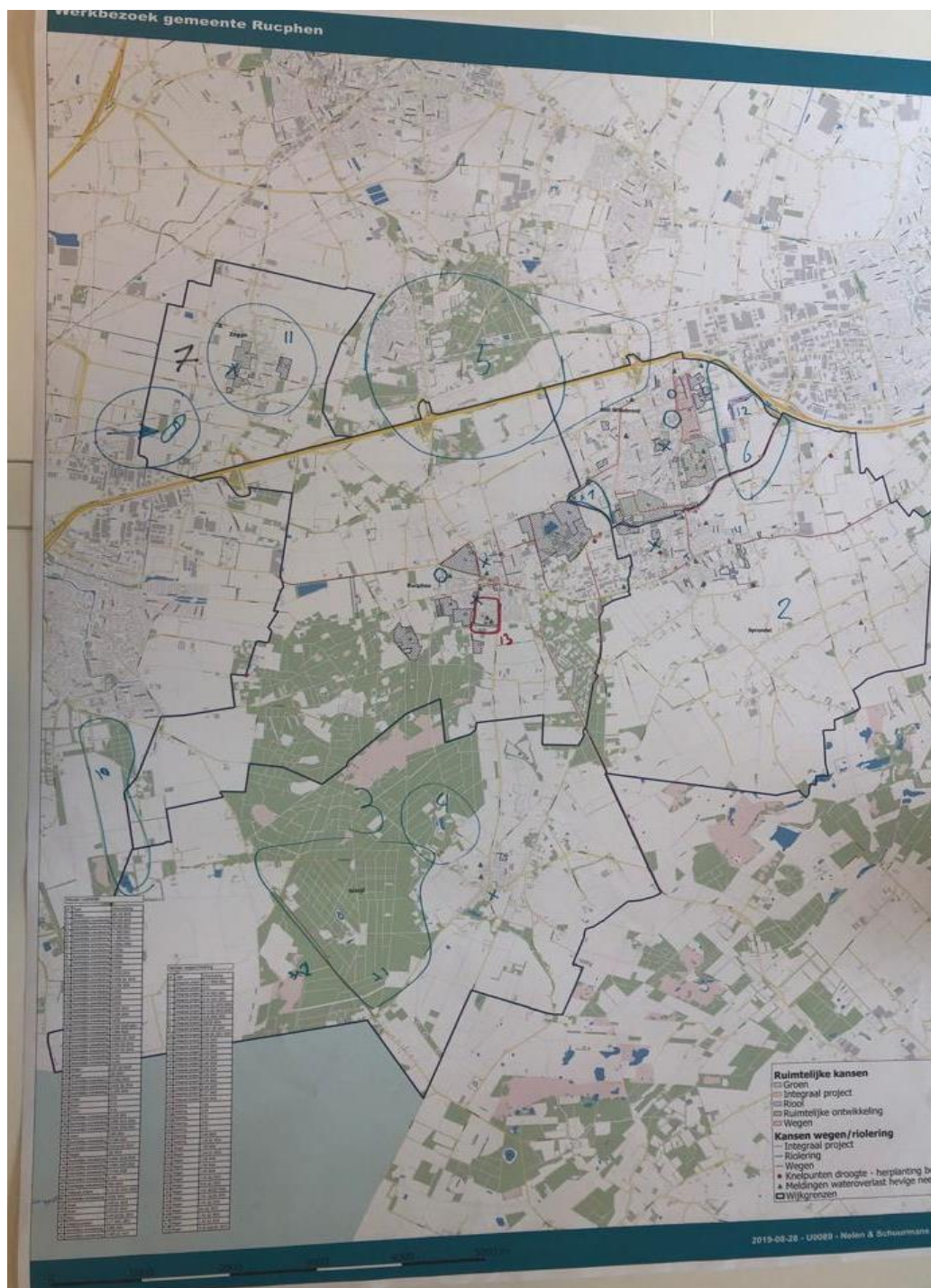
3. Kwetsbaarheden en kansen per wijk

Door de aanwezigheden zijn er op de kaart kansen en knelpunten aangegeven. Hierbij kan het gaan om knelpunten binnen een van de vier klimaatthema's en kansen. Ook werd er een meer algemene discussie gevoerd rondom klimaatadaptie bij de kaart.

Figuur 1 en 2 laten de resultaten zien van de kaart en de tabel na de werksessie.

Aantekeningen bij kaart:

- Rucphen heeft een klein bouwplan: 600-700 nieuwe woningen in de ~ komende 5 jaar
- Rucphen heeft één grote bui gehad in de laatste jaren; een storm op 26 juli 2018. Hierbij werd wateroverlast in enkele straten gemeld. Ook vielen hierbij bomen om. Het kan zou zijn dat de aanhoudende droogte in deze zomer heeft bijgedragen aan de verzwakking van veel bomen.

Figuur 1. Kansen en knelpunten kaart

Aantekeningen bij tabel:

Op de tabel is aangegeven welke sectoren van belang zijn voor iedere wijk. Het resultaat hiervan is te zien in figuur 2. Enkele karakteristieken van wijken die opgemerkt werden:

- Infrastructuur is in elke wijk wel belangrijk want door welke wijk gaat een omleidingsweg. Kanttekening is wel dat er veel alternatieve routes beschikbaar zijn binnen de gemeente.
- De (nieuwe) omleidingsroutes ontlasten de bestaande infrastructuur. Hier liggen kansen omdat er meer ruimte gecreëerd kan worden (eisen aan de wegen zijn minder streng) en de bestaande infra wordt minder kwetsbaar (omdat er omleidingswegen zijn).

Wijk Rucphen

- Gebouwde omgeving: veel bedrijven terrein
- Veiligheid: is de brandweerkazerne
- Woningbouw opgave (uitbreidingen) is hier het grootst (170 woningen)

Sprundel

- Combi van landbouw, natuur en recreatie
- Sprundel oogst: intensieve varkenshouderij
- Uitbreiding van Zundert als het gaat om planten en tuinbouw. Geen vollegrond, maar containervelden (gebied kan daardoor kwetsbaarder worden voor wateroverlast en droogte).

Sint Willebrord

- Waterberging aanwezig (daarom sector water en ruimte belangrijk)
- Geen enthousiasme in de wijk. Bewoners zijn niet meegaand/meedenkend. Tot op heden worden klimaatmaatregel tegengewerkt/-gehouden door bewoners

Schijf

- Grondwater wingebied (daarom sector water en ruimte belangrijk)
- Rijkere deel van de gemeente. Bewoners zijn er positief, actief en welwillend.

Zegge

- Aandachtspunt in de bebouwde omgeving is dat het grondwater hier, in tegenstelling met de rest van Rucphen, laag is.
- Infrastructuur: sluiproute, spoorlijn, ontsluiting van aanliggende bedrijventerrein
- Uitbreidingsplannen (kleinschalig)

Waterkring De Baronie - Werkbezoek Gemeente Rucphen
Wijken & Sectoren

	RUCPHEN	SPRUNDEL	SINT WILLEBRORD	SCHIJF	ZEGGE
Gebouwde omgeving	●	●	●		●
Water en ruimte			●	●	●
Natuur	●	●		●	●
Landbouw		●	●	●	●
Recreatie en toerisme	●	●		●	●
Infrastructuur	●	●	●		●
Gezondheid	●		●		
ICT en telecom					
Energie					
Veiligheid	●				

Figuur 2. Wijken en sectoren tabel

4. Afronding

De input die vandaag is opgehaald wordt door Nelen & Schuurmans vastgelegd op de kaart en de kansen worden in het klimaatportaal verwerkt.